

HỒ TÂY

Nói về Hồ Tây, nhà thơ Cao Bá Quát đã từng ví "Hồ Tây chân cá thị Tây Thi" (Hồ Tây đích thực là nàng Tây Thi). Có lẽ chưa một người nào yêu Hồ Tây và mê say Hồ Tây đến thế!

Hồ Tây, mặt gương của Hà Nội, lá phổi của chốn Long thành có diện tích rộng hơn 500 hecta với một bề dày lịch sử mấy nghìn năm. Nơi đây đã từng đọng lại và xếp lớp biết bao huyền thoại, in dấu biết bao tao nhân mặc khách của chốn phồn hoa thứ nhất Long thành. Đã, vẫn và sẽ còn là đề tài của thơ ca, nhạc họa...

Theo giải thích của các nhà khoa học thì Hồ Tây vốn là một khúc của con sông Hồng. Hồ xa kia rộng và dài từ Tây qua Bắc sang Đông, nhưng đã được, hay bị người Thăng Long - Đông Đô - Đông Kinh cùng với thời gian đắp và lấp thành từng đoạn. Vì thế mà thành hồ Cổ Ngựa (khoảng phố Phạm Hồng Thái sang Hàng Than, nay cũng đã bị lấp nốt), rồi hồ Trúc Bạch (hồ Giặt lụa) và Hồ Tây của ngày hôm nay. Đê Cổ Ngựa qua văn bia chùa Trấn Quốc cho biết được đắp ngăn hồ khoảng năm 1620, có tên là Cổ Ngự Yển, nghĩa đen là đập ngăn nước, về sau đọc chệch là Cổ Ngự và nay là đường Thanh Niên.

Vẻ đẹp của Hồ Tây còn độc điểm tô thêm bởi những di tích, cảnh đẹp của các làng nghề xung quanh hồ như Bến Trúc, Đồng Bông (Nghị Tầm), đàn thờ Đồng Cổ, chợ đêm Khán Xuân và những câu chuyện về tiếng đàn hành cung thời chúa Trịnh cũng nh những cánh Sâm Cầm thoảng về rợp bóng mặt hồ những ngày tháng Giêng... Thần thoại dẫn ta trở về với một Hồ Tây huyền thoại với những cái tên khác nhau, mỗi tên hoặc là ứu giữ một sự tích về nguồn cội hoặc sự tạo lập của hồ, song rất lạ là tên nào cũng đẹp.

Một trong những cái tên như thế là hồ Trâu Vàng (Kim Ngu hồ). Chuyện kể rằng trên núi Tiên Du có trâu vàng, nhà sư lấy tích trượng yểm trán trâu, trâu bỏ chạy, húc đất thành thôn Húc, quần đất thành vũng Trâu Đắm (Văn giang, Hưng Yên), chạy ngược lên thành sông Kim Ngu. Cuối cùng Trâu Vàng ẩn xuống; Lại có chuyện nhà sư Không Lộ (tức Lý Quốc Sư) dùng phép thuật thu hết đồng của phương Bắc, đúc thành quả chuông, chuông đánh lên ngân nga, trâu vàng phương Bắc ngỡ tiếng mẹ gọi bèn chạy sang ta, quần mãi đất sụp thành hồ, rồi ẩn xuống đó luôn. Từ đó hồ thành tên hồ Trâu Vàng. Sư Không Lộ đọc đồng nhất với ông Khổng lồ của huyền thoại thợ đúc đồng Hà Nội và đọc thờ làm tổ s nghề đúc đồng. Chùa Thần Quang bên bờ Hồ Tây trong vùng Ngũ Xã đúc đồng thờ vị tổ sư Không Lộ đó.

Mù Sương cũng là một tên khác của hồ, còn gọi là Dâm Đàm, gắn liền với số phận người dân chài Mực Thận và Thái sư đầu triều Lý Lê Văn Thịnh. Ngoài ra hồ còn có tên khác như Đầm Xác Cáo, gắn với câu chuyện cuộc chiến tranh giữa Long Quân và con cáo chín đuôi thành tinh ở vùng nước này. Địa danh "Hồ Khẩu", "Cáo Đỉnh" ngày nay vẫn còn lưu giữ ở các làng quanh vùng Hồ Tây.

Hồ Tây, Đầm Xác Cáo - hồ Trâu Vàng - hồ Mù Sương, mỗi cái tên gắn liền với một truyền kỳ. Ta bắt gặp ở đây nơi lắng hồn núi sông ngàn năm, lắng đọng đủ mọi chủ đề thần thoại Việt Nam, giàu chất thơ và mộng! (theo trang thủ đô)